
Cemal Süreya
Üvercinka
50 yaşında
YKY

ÜVERCİNKA

CEMAL SÜREYA

Cemal Süreya (Cemalettin Seber; 1931, Erzincan - 9 Ocak 1990, İstanbul) 1954'te Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye ve İktisat Bölümü'nü bitirdi. Maliye Bakanlığı'nda müfettiş yardımcılığı ve müfettişlik görevlerinde bulundu; 1965'te ayrıldığı müfettişlik görevine 1971'de yeniden döndü; 1982'de müşavir maliye müfettişliğinden emekli oldu. Ağustos 1960'ta başladığı ve yalnızca dört sayı çıkarabildiği Papirüs dergisini, Haziran 1966-Mayıs 1970 arası 47, 1980-81 arası iki sayı daha çıkardı. 1978'de Kültür Bakanlığı'nda Kültür Yayınları Danışma Kurulu üyesi olarak da görev yapan Cemal Süreya, emekli olduktan sonra, yayınevlerinde danışman ve ansiklopedilerde redaktör olarak çalıştı. Birçok dergide yazıları ve şiirleri yayımlandı; ayrıca Oluşum, Türkiye Yazıları, Maliye Yazıları dergileri ile Saçak dergisinin kültür-sanat bölümünü bir süre yönetti. Politika, Aydınlık, Yeni Ulus ve Yazko Somut gazeteleri ile 2000'e Doğru dergisinde köşe yazıları yazdı.

İkinci Yeni hareketinin önde gelen şair ve kuramcılarından sayılan Cemal Süreya'nın ilk şiiri "Şarkısı-beyaz", Ocak 1953'te Mülkiye dergisinde yayımlanmıştı. Ölümünden sonra adına bir şiir ödülü kondu. Feyza Perinçek ve Nursel Duruel, şair üzerine bir biyografik inceleme hazırladılar: Cemal Süreya / Şairin Hayatı Şiire Dahil (1995). 1997 yılında da Cemal Süreya Arşivi yayımlandı.

Kitapları:

Şiir: Üvercinka (1958; Yeditepe Şiir Armağanı), Göçebe (1965; 1966 TDK Şiir Ödülü), Beni Öp Sonra Doğur Beni (1973), Sevda Sözleri (Uçurumda Açan ile birlikte toplu şiirleri: 1984), Sıcak Nal ve Güz Bitigi (1988; Behçet Necatigil Şiir Ödülü), Sevda Sözleri (bütün şiirleri: 1990, ö.s; YKY 1995). Düzyazı: Şapkam Dolu Çiçekle (1976; genişletilmiş basım: Toplu Yazılar I: Şapkam Dolu Çiçekle ve Şiir Üzerine Yazılar, YKY 2000), Günübirlik (1982; Uzat Saçlarını Frigya adıyla: 1992; genişletilmiş basım: Toplu Yazılar II: "Günübirlik"ler, YKY 2005), Onüç Günün Mektupları (1990, ö.s.; YKY 1998), 99 Yüz (1991; YKY 2004), 999. Gün / Üstü Kalsın (1991; genişletilmiş basım: Günler, YKY 1996), Folklor Şiire Düşman (1992), Aydınlık Yazıları / Paçal (1992), Oluşum'da Cemal Süreya (1992), Papirüs'ten Başyazılar (1992), Güvercin Curnatası (konuşmalar ve soruşturma yanıtları: haz. Nursel Duruel, YKY 1997; genişletilmiş basım: 2002).

Cemal Süreya iki antoloji (Mülkiyeli Şairler ve 100 Aşk Şiiri) hazırladı; Simone de Beauvoir'dan Sade'ı Yakmalı mı? (1966; YKY 1997), Gustave Flaubert'den Gönül ki Yetişmekte (Duygusal Eğitim) ve Antoine de Saint-Exupéry'den Küçük Prens (Tomris Uyar'la birlikte) başta olmak üzere, pek çok çeviri yaptı. Çeviri şiirleri (Yürek ki Paramparça, haz. Eray Canberk, YKY 1995) ve Çocukça dergisi için yazdığı yazılar (Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi, haz. Necati Güngör, 1993; YKY 1996) derlendi.

Cemal Süreya’nın
YKY’deki kitapları:
Sevda Sözleri
(bütün şiirleri, 1995)
Yürek ki Paramparça
(çeviri şiirler, 1995)
Üvercinka (2008)
Günler
(günlük, 1996)
Güvercin Curnatası
(konuşmalar ve soruşturma yanıtları, 1997)
Onüç Günün Mektupları
(mektup, 1998)
Toplu Yazılar I:
Şapkam Dolu Çiçekle ve Şiir Üzerine Yazılar (2000)
99 Yüz (2004)
Toplu Yazılar II:
“Günübirlik”ler (2005)
Doğan Kardeş
Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi
(çocuk yazıları, 1996)

1931 doğumlu, ilk şiiri (“Şarkısı Beyaz”) daha beş yıl önce (8 Ocak 1953) ve üstelik bir meslek grubunun dergisinde (Mülkiye Fikir ve Sanat Dergisi) yayımlanmış bir şair olan Cemal Süreya’nın ilk kitabı Üvercinka 1958 Şubatında çıktığında, onun bu kitapla çağcıl Türk şiirinin en çok konuşulan, en çok tartışılan akımlarından (akım olup olmadığı üzerinde anlaşmaya varılamasa bile günümüz şiirine kadar uzanan etkilerini kimsenin hafife alamadığı) İkinci Yeni’nin öncülerinden biri olacağını şairin kendisi de bir başkası da bilemezdi kuşkusuz. Şairine böyle bir “ün ve efsane” getiren ve (Arif Damar’ın İstanbul Bulutu ile birlikte) 1958 Yeditepe Şiir Armağanı’nı kazandıran bu kitap, yayımlandığı günden beri, dünya şiir tarihinde pek az ilk kitaba nasip olan bir efsane aylasıyla çevrili durumda.

Yayımlanışının 50. yılında, Üvercinka’nın bir özel baskısını sunuyoruz: Hepsi numaralı 2000 nüshalık tek bir basım.

SAN

Kırmızı bir kuştur soluğum
Kumral göklerinde saçlarının
Seni kucağıma alıyorum
Tarifsiz uzuyor bacakların

Kırmızı bir at oluyor soluğum
Yüzümün yanmasından anlıyorum
Yoksuluz gecelerimiz çok kısa
Dörtnala sevişmek lâzım

1957

GÜL

Gülün tam ortasında ağlıyorum
Her akşam sokak ortasında öldükçe
Önümü arkamı bilmiyorum
Azaldığını duyup duyup karanlıkta
Beni ayakta tutan gözlerinin

Ellerini alıyorum sabaha kadar seviyorum
Ellerin beyaz tekrar beyaz tekrar beyaz
Ellerinin bu kadar beyaz olmasından korkuyorum
İstasyonda tren oluyor biraz
Ben bazan istasyonu bulamıyan bir adamım

Gülü alıyorum yüzüme sürüyorum
Her nasılsa sokağa düşmüş
Kolumu kanadımı kırıyorum
Bir kan oluyor bir kıyamet bir çalgı
Ve zurnanın ucunda yepyeni bir çingene

1954

ÖNCELEYİN

Önce bir ellerin vardı yalnızlığımla benim aramda
Sonra birden kapılar açılıverdi ardına kadar
Sonra yüzün onun ardından gözlerin dudakların
Sonra her şey çıkıp geldi

Bir korkusuzluk aldı yürüdü çevremizde
Sen çıkardın utancını duvara astın
Ben masanın üstüne kodum kuralları
Her şey işte böyle oldu önce

1954

ADAM

Adam şapkasına rasladı sokakta
Kimbilir kimin şapkası
Adam ne yapıp yapıp hatırladı
Bir kadın hatırladı sonuna kadar beyaz
Bir kadın açtı pencereyi sonuna kadar
Bir kadın kimbilir kimin karısı
Adam ne yapıp yapıp hatırladı.

Yıldızlar kıyamet gibiydi kaldırımlarda
Çünkü biraz evvel yağmur yağmıştı
Adam bulut gibiydi, hatırladı
Adamın ayaklarının altında
Yıldızların yıldız olduğu vardı
Adam yıldızlara basa basa yürüdü
Çünkü biraz önce yağmur yağmıştı.

1953

GÜZELLEME

Bak bunlar ellerin senin bunlar ayakların
Bunlar o kadar güzel ki artık o kadar olur
Bunlar da saçların işte akşamdan çözülü
Bak bu sensin çocuğum enine boyuna
Bu da yatak olduğuna göre altımızdaki
Sabahlara kadar koynumda yatmışsın
Bak bende yalan yok vallahi billâhi
Sen o kadar güzelsin ki artık o kadar olur

İşe bak sen gözlerin de burda
Gözlerinin ucu da burda yaşamaya alışık
İyi ki burda yoksa ben ne yapardım
Bak çocuğum kolların işte çıplak işte
Bak gizlisi saklısı kalmadı günümüzün
Gözlerin sabahın sekizinde bana açık
Ne günah işlediysek yarı yarıya

Sen asıl bunlara bak bunlar dudakların
Bunların konuşması olur öpülmesi olur

Seni usulca öpmüştüm ilk öptüğümde

Vapurdaydık vapur kıyıdan gidiyordu

Üç kulaç öteden İstanbul gidiyordu

Uzanmış seni usulca öpmüştüm

Hemen yanımızdan balıklar gidiyordu

1954

SİZİN HİÇ BABANIZ ÖLDÜ MÜ?

Sizin hiç babanız öldü mü
Benim bir kere öldü kör oldum
Yıkadılar aldılar götürdüler
Babamdan ummazdım bunu kör oldum
Siz hiç hamama gittiniz mi
Ben gittim lambanın biri söndü
Gözümün biri söndü kör oldum
Tepede bir gökyüzü vardı yuvarlak
Şöylelemesine maviydi kör oldum
Taşlara gelince hamam taşlarına
Taşlar pırıl pırıldı ayna gibiydi
Taşlarda yüzümün yarısını gördüm
Bir şey gibiydi bir şey gibi kötü
Yüzümden ummazdım bunu kör oldum
Siz hiç sabunluyken ağladınız mı.

1953

AŞK

Şimdi sen kalkıp gidiyorsun. Git.
Gözlerin durur mu onlar da gidiyorlar. Gitsinler.
Oysa ben senin gözlerinsiz edemem bilirsin
Oysa Allah bilir bugün iyi uyanmıştık
Sevgiyeydi ilk açılışı gözlerimizin sırf onaydı
Bir kuş konmuş parmaklarıma uzun uzun ötmüştü
Bir sevişmek gelmiş bir daha gitmemişti
Yoktu dünlerde evelsi günlerdeki yoksulluğumuz
Sanki hiç olmamıştı
Oysa kalbim işte şuracıkta çarpıyordu
Şurda senin gözlerindeki bakımsız mavi, güzel lâflı İstanbullar
Şurda da etin çoğalıyordu dokundukça lâfların dünyaların
Öyle düzeltici öyle yerine getiriciydi sevmek
Ki Karaköy köprüsüne yağmur yağarken
Bıraksalar gökyüzü kendini ikiye bölecekti
Çünkü iki kişiydik

Oysa bir bardak su yetiyordu saçlarını ıslatmaya

Bir dilim ekmeğin bir iki zeytinin başındaydı doymamız
Seni bir kere öpsem ikinin hatırı kalıyordu
İki kere öpeyim desem üçün boynu bükük
Yüzünün bitip vücudunun başladığı yerde
Memelerin vardı memelerin kahramandı sonra
Sonrası iyilik güzellik.

1954

DALGA

Bulutu kestiler bulut üç parça
Kanım yere aktı bulut üç parça
İki gemiciynen Van Gogh’dan aşırılmış
Bir kadının yüzü ha ha ha.

Bir kadının yüzü avucum kadar
İki gözümle gördüm vallahi billâhi
Yıldızlar vardı kafayı çekmiştim
Bu kimin meyhanesi ha ha ha.

Bu Ali’nin meyhanesi bu da masa
Bu ipi kimse için gezdirmiyorum
Bir kere asılmıştım çocukluğumda
Direkler gemideydi ha ha ha.

İki gemiciynen Van Gogh’dan aşırılmış
Bir kadının yüzü kaçıyordu yetişemedim
Ben ömrümde aşk nedir bilmedim
Süheylâ’yı saymazsak ha ha ha.

1955

KANTO

Ben nerde bir çift göz gördümse
Tuttum onu güzelce sana tamamladım
Sen binlerce yaşıyasın diye yaptım bunu
Bir bunun için yaptım

— Garson bira getir
Garsonun adı Barba

Ben nereye gittimse bütün zulumlardı
Bütün açlıklardı kavgalardı gördüğüm
Kötülüklerin büsbütün egemen olduğu
Namussuz bir çağ bu biliyorsun

— Garson rakı getir
Garsonun adı Hakkı

Sen belki de bir resimsin ne haber
Kırmızı bir Beykozun yanında duruyorsun
Yapan bir de ağaç yapmış yanına
Dallarına konsun diye kelimelerin

— Garson şarap getir
Garsonun hali harap

İNGİLİZ

İngilizde bol gelirli bir bay şarkı söylüyor
Elbet söyleyecek yok bir de söylemesin mi
Gözleri yüzünün tenha bir köşesine çekilmiş
Üstelik şarkının hakkını iyi veriyor

Ben soluğu Meryem'in sokağında alıyorum
Meryem'in diyorsam, Kolay Meryem'in, usullacık Meryem'in
Karanlık bastırmış üstümüzü külliyetli miktarda
Alçak sesle konuşuyoruz korkudan değil

Çünkü ne zaman ağzından öpecek olsam
Hele bu ağız onun kendi ağzıysa
Kocaman bir gül yer alıyor arkamızda
Zulma karşı

Ayakta duran kadınlar olur ya
Meryem bunlardan
Üç türlü ayakta duruşu var
Birini yalnız bana kullanıyor

— Güzel mi bari
— Hem de nasıl

1956

CIGARAYI ATTIM DENİZE

Şimdi bir güvercinin uçuşunu bölüşüyoruz
Gökyüzünün o meşhur maviliğinde
Uzun saçlı iri memeli kadınlarıyla
Bir Akdeniz şehri çıkabilir içinden
Alıp yaracak olsak yüreğini
Şimdi bir güvercinin

Şimdi sen tam çağındasın yanına varılacak
Önünde durulacak tam elinden tutulacak
Hangibir elinden güzelim hangibir
Bir elinde kızlığın duruyor garip huysuz
Öbür elinde yetişkin bir gün ışığı
Daha öbür elinde de kilometrelerce hürlük
Çalışan insanlar için akşamlara kadar
Toz duman içinde
Bir elinle de boyuna ekmek kesiyorsun

Biz eskiden de en aşağı böyleydik senlen
Bir bulut geçiyorsa onu görürdük

Bir minarenin keyfine diyecek yoksa onu

Bir adam boyuna yoksulluk ediyorsa onu

Ne zaman hürlüğün barışın sevginin aşkına

Bir cigara atmışsak denize

Sabaha kadar yandı durdu

1954

ÜÇGENLER

Ali’nin üçgenidir bu çizdiğim
Nerde Öklid’in üçgenleri bu nerde
Na şunlar üç açısı üçü de yoksul
Biri sıfırın altında sekiz derece
Birine atan atmış tekmeyi işi yaş
Biri sizden bir sigara istiyor
Sadece bir sigara ne sandınız
Ne şu
Ne bu
Sadece bir sigara istiyor tüttürsün
Nerde Öklid’in üçgenleri bu nerde
Bu da Süheylâ’nınki işte aynı
Her yerde görülen herhangi bir üçgen
Bir kenarını yamuk çizmişler Üsküdar’a gidiyor
Bir kenarına istesek her akşam raslıyabiliriz
Bir kenarı da bir terzinin makasına komşu Allah versin
Kendi lâfına bakarsanız bunu üşümemek için yapıyor
Sadece üşümemek için ne sandınız

Ne şundan

Ne bundan

Sadece üşümemek için bu kışta kıyamette

Kendi kendine yetmiyen zavallı bir üçgen

İşte bu da kimbilir kiminki

Bir de dik açısı var ama ne dik açı

En ufak tepeleri o yaratmış sanırsınız

Çalgıcının biridir belki de macun satan

O şarkı senin bu şarkı benim İstanbul'da

Elinde bir keman var sadece bir keman

Ve alaturka

Eski

Üçgenler var üçgenlerde ortak noktalar

Üçgeninizi çiziyorum var mı kendine güvenen

Bayanlar Baylar

1955

ŞİİR

Kadın kendini gösterdi usulcana
Çekingenlikle koşulu beyaz usulcana
Gittiler gözleri aşka yaşamaya yangın
Gidip gelenler oldu gitti geldiler.

Kadın saçlarını getirmedi uzakta tuttu
Umutsuzlukla dolu soyunuk uzakta
Düştüler karanlıkta aralık aralık
Düşüp ölenler oldu düştü öldüler.

Kadın gözlerini koydu ortaya
Bir mavi bir gökyüzü aldı çevrelerini
Sevdiler sonsuz bir maviyle alıngan
Sevip yaşayanlar oldu sevdi yaşadılar.

1953

TÜRKÜ

Bir sürü çiçek ama saydırmaya kalkma
Ayrı ayrı kadınlardan koparılmış
Kadınlardan ya hem de bilsen nerelerinden
Kahin-klin kahin-klin
Ben ne kadar öbür çiçekleri denesem
Seninki gül oluyor aralarında

Bir sürü güvercin havalan. Saçların
Bunlar tıpkı senin sevilmedeki saçların
Kanatlarımdan bellidir yeni açılmış sokaklarda
Gülüm-mera gülüm-mera
Bir güvercin akıntısında kesin güvercinler
Uçsuz bucaksız bana bakıyorsun

Bir sürü Süleyman Vagon-Blö'de
İçlerinden biri Vagon-Blö'de
En fazla kibarı en fazla penceresi olan
Çal-para çal-para
Açlığa saygısından olacak

Beni görünce şapkasını çıkarıyor.

1956

ELMA

Şimdi sen çırılçıplak elma yiyorsun
Elma da elma ha allahlık
Bir yarısı kırmızı bir yarısı yine kırmızı
Kuşlar uçuyor üstünde
Gökyüzü var üstünde
Hatırlanacak olursa tam üç gün önce soyunmuştun
Bir duvarın üstünde
Bir yandan elma yiyorsun kırmızı
Bir yandan sevgilerini sebil ediyorsun sıcak
İstanbul’da bir duvar

Ben de çıplağım ama elma yemiyorum
Benim öyle elmalara karnım tok
Ben öyle elmaları çok gördüm ohooo
Kuşlar uçuyor üstümde bunlar senin elmanın kuşları
Gökyüzü var üstümde bu senin elmandaki gökyüzü
Hatırlanacak olursa seninle beraber soyunmuştum
Bir kilisenin üstünde
Bir yandan çan çalıyorum büyük yaşamaklara

Bir yandan yoldan insanlar geçiyor çoğul olarak
Duvarda bir kilise

İstanbul’da bir duvar duvarda bir kilise
Sen çırılçıplak elma yiyorsun
Denizin ortasına kadar elma yiyorsun
Yüreğimin ortasına kadar elma yiyorsun
Bir yanda esaslı kederler içinde gençliğimiz
Bir yanda Sirkeci’nin tiren dolu kadınları
Adettir sadece ağızlarını öptürürler
Ayaküstü işlerini görmek yerine
Adımın bir harfini atıyorum

1956

HAMZA

Büyük bir ihtimalle ölmüştük
Şehir kan kıyametti ayaklarımızda
Gökyüzünü katlayıp bir köşeye koymuştuk
Yıldızlar kaldırımlara dökülmüştü bütün
Hamza bütün parmaklarını ortaya dökmüştü
Yirmi yıldır cebinde biriktirdiği parmaklarını
Hamza son şarkıyı kırka bölmüştü
Doğrusu iyi idare etmiştik
Doğrusu iyi haltetmiştik
Yaşıyanlar unutmuştu bizi
Biz öldüğümüzle kalmıştık

1953

HAMZA SÜİTİ

Sürahinin en yamru yumru yerinde
Hamza’nın karısı bir, Hamza iki.
Sürahi, basbayağı sürahi, masanın üstünde
Sıfırıncı katta Cihangir’deki
Şehrin altında, şarkıların altında, ayranların.
Yarım kafiyenin hatırı için
Akşam akşam yarım somun sahibi
Hamza’nın karısı bir, Hamza iki.

Leylâ’nın kaşları geldi oturdu karşıma
Hamza’nın karısı Leylâ, Hamza Leylâ.
Başladı Afrikası uzun bir gece
– Afrika dediğin bir garip kıta –
Geceler yukarda telcek - bulutcak
Böyle gecelerde yatan yatana
Sıfırıncı katta Cihangir’deki
Hamza’nın karısı Leylâ, Hamza Leylâ...

1953

ŞU DA VAR

Bir de var sen koynumda yatıyorsun
Güzelsin güzelliğin mutlak amenna
Kızlığın masanın üstünde
Kocana saklıyorsun

Oysa koca da ne benim kollarım var
Soy bir portakal yedir bana dilim dilim
Ben uzun minareliyimdir doğma büyüme
Ne yapıp yapıp denizi görmek isterim

1954

BALZAMİN

Sen el kadar bir kadınsındır
Sabahlara kadar beyaz ve kirpikli.
Bazı ağaçlara kapı komşu,
Bazı çiçeklerin andırdığı.
İş bu kadarla bitse iyi;
Bir insan edinmişsindir kendine,
Bir şarkı edinmişsindir, bir umut
Güzelsindir de oldukça, çocuksundur da
Saçlarınla beraber penceredeyken
Besbelli arandığından haberli
Gemiler eskirken, deniz eskirken limanda
Sevgili.

1955

SÜVEYŞ

Dengesini uzun bıyıklarına borçlu yürürken
Son derece ince bir kadın yüzünden sallantılı
Sevişken bir orospu en mayhoş tenlisi Ortadoğunun
Çeşmeden su içer gibi kolay rahat
Avucunu çenesine dayayıp öptüğü

    Ama sadece öpmek mi
    O da ayrı mesele

Saçındaki çiçeği yükleyip merhabasına
Yoluna dikildiği ilk gündenberi onun
Geceyi tutup getirmek birinci işi
Sonra belirtmek geceyi en yavuz lâflarla
Meryem kadifeden bir çingenedir

    Ama çay içmenin kadifesi mi olur
    O da ayrı mesele

Gibi bir Erzurumlu yanından geçen minarelerin
Daracık ıslığına buyur etmiş bütün mavilikleri
Meryem Meryem benimle bir daha öyle konuşma Meryem
Ay sessiz sedasız bir çingenedir
İnan ol başımı alır giderim

Ama nereye gidebilir
O da ayrı mesele

Biz seviştik Süveyş kanalı kapanmıştı

Ellerimizin balıkları bütün kanallarda

1957

ASLAN HEYKELLERİ

Çoğaltan ellerini seviyorum kaç kişi
Dokundukça dokundukça aslanlara
Parklarda yakışıklı aslan heykelleri
Birdenbire önümüze çıkıyorlar buysa çok güzel
Bizim bu aşkımızın aslan heykelleri
Şahane değişik hüzün heykelleri yani
Ben bütün hüzünleri denemişim kendimde
Bir bir denemişim bütün kelimeleri

Yeni sözler buldum bir nice seni görmeyeli
Daha geniş bir gökyüzünde soluk aldıracak şiire
Hadi bir de bunlarla çağır gelsin aslan heykelleri
Oldurmanın yıkmanın yeniden yapmanın aslan heykelleri
Olduran yıkan yeniden yapan gözlerini seviyorum kaç kişi
Bir senin gözlerin var zaten daha yok
Ya bu başını alıp gidiş boynundaki
Modigliani oğlu modigliani

Az şey değil seninle olmak düşünüyorum da

İçimde bir sevinç dallanıyor kaç kişi
Bir geyik kendini çiziyor karanlığa sonra kayboluyor
Karanlık maranlık ama iyi seçiliyor
Yorgan toplanmış bacakların seçiliyor
Bir uçtan bir uca bacaklarının aslan heykelleri
Onları ne denli sevdiğimin aslan heykelleri
Ayık gecemizi dolduruyorlar bir uçtan bir uca

En olmayacak günde geldin tazeledin ortalığı
Alıp kaldırdın bu kutsal ekmeği düştüğü yerden
Bunlar hep iyi şeyler ya öte yanda
Olsa yüreğim yanmıyacak aslan heykelleri
Ama yok aslan heykelleri var köpek
Delikanlı bir köpeği var onunla yatıyor
Adalet Hanım iki kişilik karyolasında
Bozulmuş burjuva ahlâkına örnek

1957

HÜR HAMAMLAR DENİZİ

Kadınlar hamamında Güzin
Bacağının birini suya uzattı
Erkekler hamamında Süleyman
Uzandı bu bacağı bir güzel öptü
Öpsün bakalım

Kadın kısmı n’apar Güzin onu yapacak
Bacağını azıcık yukarı çekti
Süleyman yutar mı kaçın kurrası
Bu sefer biraz aşağıdan öptü
Hadi bakalım

Az daha biraz daha derken sonunda
O güzelim bacak sudan çıkacak
Bacakla beraber bir mesele önemli
Acap şimdi Süleyman nerden öpecek
Dur bakalım

Erkekler hamamında Süleyman

Az namussuz adam değilmiş hani
Kalkıp dosdoğru Eskişehir’e gitti
Geçirdiği gibi başına şapkasını
Enflâsyon parasıyla otuz lira

1955

NEHİRLER BOYUNCA KADINLAR GÖRDÜM

Porsuk nehrinin geçtiği kadınlar
Hepsine yüzer kere rasladım en azdan
Umutsuz sevdalara tutulmak onlarda
Bozkıra doğru seyrele seyrele yaşamak onlarda
Verdi mi adama her şeylerini verirler
Ben gördüm ne gördümse kadınlarda
Porsuk nehrinin geçtiği

Kızılırmak parça parça olasın
Bir parça ekmek siyah on kuruşluk kına kırmızı
Taş toprak arasında türküler arasında
Karanlıkta bir yanları örtük bir yanları üryan
Kocaman gözleriyle oy anam bu kadar dokunaklı
Kimler ürkütmüş acaba bu kadar kadını

Dicle kıyılarına tiren varınca
Büyük bir gökyüzü git allahım git
Genel olarak önce kaşları görünür

Sonra bütünsüz uykuları kaşla göz arasında
Yanaklarında çıban izi taşıyan kadınlar
Gül kurusu

Bir gün sizin de yolunuz düşer memlekete
Siz de görürsünüz bunları kadınlarda
Ödevleri yenilmek olan hep
Bıçakla kemik arasında
Susmakla ağlamak arasında
Yenilmek
Kadınlar

1955

AFRİKA

Afrika dediğin bir garip kıta
El bilir âlem bilir
Ki şekli bozulmasın diye Akdeniz’in
Hâlâ eskisi gibi çizilir
Haritalarda

1954

ONLARIN YANİ SİZİN

Onların, yani sizin hayatınıza
Şarkılar girmiş, şarkısız edemiyorsunuz
Şarkılar, yani barış yani gökyüzü
Yani bazan burun buruna geldiğiniz köşebaşlarında
Sonra usul usul, yavaş yavaş kaybettiğiniz
Yani dost geldi gelecek, sevgili sevdi sevecek
Yani yaşamak adına güzel düştüğü olan
Şarkılar, yani yanıldığınız...

Sizin, yani onların hayatlarına
Allahlar girmiş, Allahlardan kurtulamıyorlar
Allahlar, yani çarşıda pazarda, yani evde
Yani arabalarına taş koydukları caddelerde
Bir dilim jandarma ekmeği kürekte, kürek denizde
Yani sızlayageldiği şey öbür taraflarının.
Yani gölgesinden ölümü görmüş gibi korkulan
Allahlar, yani yine yanıldıkları...

TK

Atlarla. Uzun bacaklı evrensel atlar
Bunlarla gelişiyor sevdamız anlatılmaz
Çocuklarla, kuşlarla, ağaçlarla.
Büyüyen, uçan, dal budak salan.
Yalnız aşkta rastlanan o seçkin nokta.

Sen kadınsın ya büsbütün soyunuyorsun
Sana vergi, atılacak her şeyi kolayca çıkarıp atmak
Öptüğün gibi dünyanın bütün adamlarını bu arada beni
Uzanıp öpüyorsun ya atları çırılçıplak
Ne oluyorsa işte o zaman oluyor.

Sen ağzını ilâve edince atlara
Birdenbire oluyor bu, şaşırıyoruz
Korkunç bir güzellik halkların havasında
Birden ötesine geçiyoruz varmak istediğimizin
Ayır ayırabilirsen, hangimiz kadın, hangimiz erkek.

1956

BUN

Elim geçiyor aptaldan
Kapital
Elim mi çiçek mi bilmiyorum
Bir elim bir çiçek mi açılan
Çekingen mahzun açılan bunu bilmiyorum
Ama üst üste yenildiğime göre
İskambil oynuyorum garanti
Max Jacob papazı ablasından

Ablasını o saat meryemsiyorum
Çünkü her kadını meryemsiyorum
Gözleri göz değil gözistan
O müthiş korku saatlerinde
Başını omuzuma koymasa olmazdı
Başını omuzuma koyunca da
Kurtarmasa olmazdı beni olmaktan
İçtiği şaraba ait bir adam

Gözleri göz değil gözistan

Bir odadan bir odaya geçiyor

Kapının birini açıp birini kapıyor

Adı Meryem değil sadece Dorothy Lucy

Renklerinden dolayı okulsuz bırakılan

Zenciler zenciler iki okka zencefil

İntihar süsü verilerek

Güneşin linç edildiği bir akşam

ÜVERCİNKA

Böylece bir kere daha boynunlayız sayılı yerlerinden

En uzun boynun bu senin dayanmıya ya da umudu kesmemeye

Lâleli’den dünyaya doğru giden bir tramvaydayız

Birden nasıl oluyor sen yüreğimi elliyorsun

Ama nasıl oluyor sen yüreğimi eller ellemez

Sevişmek bir kere daha yürürlüğe giriyor

Bütün kara parçalarında

Afrika dahil

Aydınca düşünmeyi iyi biliyorsun eksik olma

Yatakta yatmayı bildiğin kadar

Sayın Tanrıya kalırsa seninle yatmak günah daha neler

Boşunaymış gibi bunca uzaması saçlarının

Ben böyle canlı saç görmedim ömrümde

Her telinin içinde ayrı bir kalb çarpıyor

Bütün kara parçaları için

Afrika dahil

Senin bir havan var beni asıl saran o

Onunla daha bir değere biniyor soluk almak
Sabahları acıktığı için haklı
Gününü kazanıp kurtardı diye güzel
Birçok çiçek adları gibi güzel
En tanınmış kırmızılarla açan
Bütün kara parçalarında
    Afrika dahil
Birlikte mısralar düşürüyoruz ama iyi ama kötü
Boynun diyorum boynunu benim kadar kimse
    değerlendiremez
Bir mısra daha söylesek sanki her şey düzelecek
İki adım daha atmıyoruz bizi tutuyorlar
Böylece bizi bir kere daha tutup kurşuna diziyorlar
Zaten bizi her gün sabahtan akşama kadar kurşuna
    diziyorlar
Bütün kara parçalarında
    Afrika dahil
Burda senin cesaretinden laf açmanın tam da sırası
Kalabalık caddelerde hürlüğün şarkısına katılırkenki
Padişah gibi cesaretti o alımlı değme kadında yok
Aklıma kadeh tutuşların geliyor
Çiçek pasajında akşamüstleri

Asıl yoksulluk ondan sonra başlıyor

Bütün kara parçalarında

Afrika hariç değil.

1956

YAZMAM DAHA AŞK ŞİİRİ

Oydu bir bakışta tanıdım onu
Kuşlar bakımından uçarı
Çocuk tutumuyla beklenmedik
Uzatmış ay aydın karanlığıma
Nerden uzatmışsa tenha boynunu

Dünyanın en güzel kadını bu oydu
Saçlarını tarasa baştanbaşa rumeli
Otursa ama hiç oturmazdı ki
Kan kadını rüzgârdı atların
Hep andım ne yaşanır olduğunu

En çok neresi mi ağzıydı elbet
Bütün duyarlıklara ayarlı
Öpüşlerin türlüsünden elhamra
Sınırsız denizinde çarşafların
Bir gider bir gelirdi işlek ağzı

Ah şimdi benim gözlerim

Bir ağlamaktır tutturmuş gidiyor

Bir kadın gömleği üstümde

Günün maviliği ondan

Gecenin horozu ondan

1957

Table of Contents

SAN
GÜL
ÖNCELEYİN
ADAM
GÜZELLEME
SİZİN HİÇ BABANIZ ÖLDÜ MÜ?
AŞK
DALGA
KANTO
İNGİLİZ
CIGARAYI ATTIM DENİZE
ÜÇGENLER
ŞİİR
TÜRKÜ
ELMA
HAMZA
HAMZA SÜİTİ
ŞU DA VAR
BALZAMİN
SÜVEYŞ
ASLAN HEYKELLERİ
HÜR HAMAMLAR DENİZİ
NEHİRLER BOYUNCA KADINLAR GÖRDÜM
AFRİKA
ONLARIN YANİ SİZİN
TK
BUN
ÜVERCİNKA

YAZMAM DAHA AŞK ŞİİRİ